

POSUDEK ŠKOLITELE NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI MARTINA VONDRÁŠKA „VÝVOJ REGIONÁLNÍ DIFERENCIACE ÚMRTNOSTI NA SEBEVRAŽDY V ČESKÉ REPUBLICE V OBDOBÍ 1994–2013“

Bakalářská práce Martina Vondráška „Vývoj regionální diferenciace úmrtnosti na sebevraždy v České republice v letech 1994–2013“ má celkový rozsah 72 stran včetně příloh. Textová část práce má standardní strukturu a je rozdělena do sedmi základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplnují ji seznamy tabulek, obrázků, použitých zkratk, použité literatury a datových zdrojů a seznam příloh.

Cílem předkládané práce je na základě diskuze s literaturou identifikovat některé rizikové faktory a skupiny obyvatel, u kterých se mohla s větší pravděpodobností vyskytnout dokonaná sebevražda a popsat vývoj úrovně sebevraždění a její změny v regionálním kontextu. Kromě rozdílů v sebevraždění v okresech České republiky se autor detailně věnuje také diferenciaci podle pohlaví a nejčastějším způsobům provedení sebevražd, kterými jsou oběšení, (u)škrcení a (za)dušení.

Obsahová struktura posuzovaného textu odpovídá vymezení problému a řídí se dosažením vytčeného cíle práce. V úvodu autor definuje použité pojmy. Druhá kapitola je metodologická a seznamuje čtenáře se zjišťováním dat a použitými statistickými a analytickými metodami. Třetí a čtvrtá kapitola se blíže věnují historickému vývoji studia sebevražd a literatuře o sebevraždění v České republice. Na teoretickou část již navazuje část praktická, kde autor nejprve v páté kapitole popisuje vývoj sebevraždění na úrovni celé České republiky a následně se v šesté kapitole již věnuje regionální diferenciaci této úmrtnosti na úrovni okresů. V závěru jsou potom shrnuty nejdůležitější poznatky celé práce.

Martin Vondrášek ve své práci zpracoval problematiku sebevraždění v České republice z hlediska věku, pohlaví a regionální diferenciace. V teoretických kapitolách, které se věnují vymezení pojmu sebevražda a dalších souvisejících pojmů včetně typologie sebevražd a také historii studia sebevražd, autor shromáždil velké množství relevantní literatury, text je zde velice dobře strukturovaný a na bakalářskou práci formulačně nadstandardně napsaný.

Z obsahového hlediska je nutno v předložené práci zdůraznit především tyto nedostatky:

1. V úvodní kapitole si autor stanovuje cíl práce, který je širší než vlastní zaměření práce, která by se už dle názvu měla věnovat primárně regionálním rozdílům v intenzitě a vývoji sebevraždění. Identifikace rizikových faktorů a skupin obyvatel je spíše vedlejším produktem při shromáždění rozsáhlého souboru literatury, která se tématu věnuje, ale autor sám se tomu přímo analyticky nevěnuje.
2. Neočekávané je zařazení autorových výzkumných hypotéz na konec teoretické kapitoly týkající se vztahu sebevraždění a sociálně-ekonomického vývoje (kapitola 4.4).
3. V praktické části práce bývá standardně nejdříve rozebírána intenzita studovaného jevu a až následně jeho variabilita, zde je tomu naopak (kapitola 6.1).
4. V analytické části práce se velmi často objevují hodnotící výrazy „horší“ a „lepší“ ve vztahu k úrovni sebevraždění.
5. Intenzita sebevraždění na úrovni okresů je zejména u žen velmi nízká a proto mohou být některé závěry o vývojových trendech zkresleny náhodnými výkyvy v řádu jednotek zemřelých.

Tady se nabízelo pracovat s delšími časovými obdobími, případně počítat a prezentovat ukazatele včetně jejich intervalů spolehlivosti.

6. Autor na straně 15 a 16 tvrdí, že „Po provedení standardizace vznikly věkově specifické standardizované míry sebevraždnosti, po jejichž sečtení vznikla celková standardizovaná míra sebevraždnosti.“ V tomto případě se nejedná o ukazatel tohoto jména, ale o pouhý meziproduct při výpočtu celkové standardizované míry.
7. Velmi malá pozornost je v práci věnována vlastnímu vývoji diferenciaci sebevraždnosti (viz např. závěr práce, abstrakt apod.), ačkoli jsou spočteny vhodné ukazatele.
8. Problematická je hypotéza, která vysvětluje větší preferenci sebevražd oběšením na Moravě blízkostí polských hranic. Autor tento vztah přímo netestoval a je možné, že příčina je zcela jiná.
9. V některých částech textu je nedostatečně citována použitá literatura.

V práci nalezneme také nedostatky formálního charakteru, především ve formátování textu a také gramatické chyby.

I přes uvedené výhrady a kritické poznámky se domnívám, že bakalářská práce studenta Martina Vondráška „Vývoj regionální diferenciaci úmrtnosti na sebevraždy v České republice v letech 1994–2013“ splňuje požadavky na bakalářskou práci z demografie a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě.

V Praze dne 28. 5. 2017

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.
vedoucí práce